

Ian McEwan

Coajă de nucă

Traducere din limba engleză
și note de Dan Croitoru

POLIROM
2016

Eu îi fac semn, ca să spunem așa, și cu ce mă aleg în schimb? Atunci, prin urmare, caz în care și deci... tata *pleacă*.

— Două luni. Dar așteaptă o clipă, să se întoarcă și Claude.

— Doar dacă nu întârzie prea mult.

La câteva mii de metri deasupra noastră un avion descrie prin aer un glissando descendent, îndreptându-se spre Heathrow – un zgomot amenințător, cum îmi spun de fiecare dată. Poate că John Cairncross se gândește să recite un ultim poem. S-ar putea să scoată iar la înaintare acel „*A Valediction Forbidding Mourning*”¹, cum făcea de fiecare dată înainte de a pleca. Acei tetrametri mângâietori și tonul acela cumpănit, liniștitor, îmi vor trezi nostalgia pentru zilele triste de odinioară, când venea să ne viziteze. Dar, în loc de asta, el bate darabana cu degetele în masă, își drege glasul și doar așteaptă.

— Am luat azi-dimineață niște *smoothie*-uri de pe Judd Street, zice Trudy. Dar nu cred că ți-am mai lăsat vreo picătură.

Cu aceste cuvinte, în sfârșit povestea se pornește.

O voce lipsită de expresie, care răsună parcă din culisele unui teatru la blestemata punere în scenă a unei piese îngrozitoare, rostește din capul scării:

— Nu, i-am pus deoparte un pahar. El ne-a zis de locul ăla. Ți-aduci aminte?

Coboară treptele în timp ce vorbește. Greu de crezut că această intrare în scenă, prea bine sincronizată, și aceste replici stângace, neverosimile, au fost repetate în zori de niște bețivi.

---

1. Poem aparținând faimosului poet metafizic englez John Donne (1572-1631).

Recipientul de polistiren, cu capacul său de plastic și cu paiul aferent, e în frigider, a cărui ușă tocmai se deschide și se închide. Claude îl pune dinaintea tatălui meu cu o voce șoptită, maternă:

— Poftim.

— Mersi, dar nu sunt sigur că pot să beau așa ceva acum.

O primă greșeală. De ce fratele cel vrednic de dispreț și nu soția cea senzuală îi aduce omului băutura? Vor trebui să-l țină de vorbă și dup-aia să sperăm că o să se răzgândească. Să *sperăm*? Așa se-ntâmplă, așa merg lucrurile în povești când aflăm încă dintru început cine sunt ucigașii. Nu ne putem abține să fim de partea făptașilor și a urzelilor lor, să le facem cu mâna de pe chei în timp ce mica lor corabie plină de intenții rele se îndepărtează în larg. *Bon voyage!* Nu e ușor, e o mare realizare să omori pe cineva și să scapi basma curată. Condiția reușitei e „crima perfectă”. Iar perfecțiunea nu prea e un atribut uman. La bord lucrurile o să meargă prost, cineva o să se împiedice de o parâmbă descolăcită, vasul o să se abată prea mult înspre apus sau înspre miazăzi. Grea treabă – și în ape tulburi.

Claude își trage un scaun și se așază la masă. Răsufală greu și își joacă cea mai bună carte. O bârfă mică. Sau ce consideră el a fi o bârfă mică.

— Imigranții ăștia, ă? Ce treabă nasoală. Ce ne mai invidiază ăia de la Calais, zi și tu! Cu Jungla¹ aia! Mulțumesc lui Dumnezeu că ne-a dat Canalul Mânecii!

Tata nu se poate abține:

---

1. Poreclă dată în mass-media taberei de imigranți ridicată de autoritățile franceze în apropiere de Calais după criza refugiaților din 2015.

— Britania cuprinsă-n apa mării, cu stânci menite a-ntâmpina vrăjmașul.¹

Cuvintele îl binedispun. Mi se pare că-l aud cum trage paharul spre el. Apoi spune:

— Dar eu zic, poftiți-i pe toți! Haideți! Un restaurant cu specific afgan în St John's Wood.

— Și o moschee, spune Claude. Sau trei. Și mii de inși din ăia care-și bat nevestele sau molestează fete.

— Am apucat să-ți povestesc vreodată de moscheea Goharshad din Iran? Am văzut-o cândva în zori. Am rămas pironit locului, uluit. În lacrimi. Nu-ți poți închipui culorile, Claude. Cobalt, turcoaz, violaceu, galben ca șofranul, verdele cel mai pal, albul cel mai pur și toate nuanțele intermediare.

Nu l-am mai auzit niciodată spunându-i pe nume fratelui său. O ciudată exaltare l-a cuprins pe tata. Face pe grozavul în fața mamei, dându-i de înțeles, prin comparație, ce o să piardă.

Sau se eliberează de cugetările cleioase ale fratelui său, care acum spune pe un ton prudent, de compromis:

— N-am luat niciodată în calcul Iranul. Dar Sharm el-Sheikh, hotelul Plaza... Superb. Toate ornamentele alea. Aproape că era prea cald ca să te duci la plajă.

— Sunt de aceeași părere ca John, zice mama. Sirieni, eritreeni, irakieni. Chiar și macedoneni. Avem nevoie de tinerețea lor. Dragule, îmi dai și mie un pahar cu apă?

Claude e imediat la chiuvetă. Spune de acolo:

---

1. W. Shakespeare, *Richard al II-lea*, actul II, scena 1, traducere din limba engleză de Mihnea Gheorghiu, în *Opere complete*, vol. 3, Editura Univers, București, 1984, p. 156.

— S-avem nevoie? Eu n-am nevoie să fiu jefuit pe stradă. Cum s-a întâmplat în Woolwich.

Se întoarce la masă cu două pahare în mâini. Unul e pentru el. Cred că încep să înțeleg unde vor duce toate astea.

Claude continuă:

— Nu m-am mai urcat în metrou din 7 iulie.¹

Cu tonul pe care-l folosește atunci când se preface că-l ignoră pe Claude, tata spune:

— Am văzut o dată o estimare. Dacă sexul interracial se va practica la fel ca până acum, în cinci mii de ani toți cei de pe pământ vor avea aceeași culoare, cafeniu-deschis.

— Beau pentru asta, zice mama.

— N-am nimic împotriva, spune Claude. Deci noroc.

— Pentru sfârșitul rasei, închină aprobator tata.

Dar nu cred că și-a ridicat paharul. În schimb, revine la chestiunea în discuție.

— Dacă nu te deranjează, o să trec vineri pe-aici împreună cu Elodie. Vrea să ia măsurile pentru perdele.

Îmi vine în minte o șură unde un sac cu grâne de o sută de kilograme e trântit pe podeaua hambarului. Apoi altul, apoi un al treilea. Așa sună bătăile inimii mamei.

— Sigur, nici o problemă, spune ea cu o voce înțeleghitoare. Puteți lua prânzul cu noi.

— Mersi, dar avem o zi încărcată. Iar acum ar cam trebui să plec. E aglomerație pe șosea.

Un hârșăit de scaun – ce tare se aude aici jos, în ciuda pardoselii slinoase de gresie, zici că-i lătratul unui câine!

---

1. 7 iulie 2005, data atentatelor cu bombă de la Londra, îndreptate împotriva cetățenilor care foloseau mijloacele de transport în comun la o oră de vârf. Seria de atentate s-a soldat cu 52 de morți și peste 700 de răniți.

John Cairncross se ridică în picioare. Adoptă iarăși un ton prietenos.

— Trudy, mi-a făcut...

Dar mama s-a ridicat și mintea-i merge ca fulgerul. Îmi dau seama din tendoanele ei, din foițele omentului, care i se întăresc. I-a mai rămas o singură aruncare de zar și totul depinde de o atitudine dezinvoltă. Îl întrerupe cu o răbufnire de sinceritate:

— John, înainte să pleci, vreau să-ți spun ceva. Știu că sunt dificilă, uneori chiar scorpie. Eu sunt de vină pentru mai bine de jumătate din toate. Știu foarte bine asta. Și îmi pare rău că aici arată ca într-o cocină. Dar ce ai spus aseară. Despre Dubrovnik.

— Ah, întărește tata, Dubrovnik.

Dar deja s-a îndepărtat câțiva pași.

— A fost adevărat ce ai spus. Mi-ai reînviat totul în minte și m-a durut inima. Ce am creat noi a fost o capodoperă, John. Ce s-a întâmplat de-atunci încoace n-o știrbește cu nimic. Ai spus un lucru foarte înțelept. Nimic din ce se va întâmpla în viitor nu va putea șterge asta. Și, deși în pahar n-am decât apă, aș vrea să-l ridic în cinstea ta, a noastră, și să-ți mulțumesc că mi-ai reamintit asta. Nu contează dacă dragostea durează. Contează doar că ea există. Așadar. Pentru dragoste. Dragostea noastră. Așa cum a fost. Și pentru Elodie.

Trudy își duce paharul la buze. Epiglota ei, care se ridică și coboară, și peristaltismul ei unduitor mă asurzesc pentru câteva clipe. De când o cunosc, n-am auzit-o niciodată pe mama ținând un discurs. Nu e stilul ei. Dar a fost neobișnuit de evocator. Evocator a ce? O școlăriță emoționată, proaspăt aleasă lider al elevilor, care, cu un tremur sfidător

în voce și rostind apăsător niște platitudini, încearcă să facă impresie în fața directorului, a corpului profesoral, a întregii școli.

Un toast în cinstea dragostei și, prin urmare, a morții, a lui Eros și a lui Thanatos. Pare a fi un dat al vieții intelectuale ca atunci când două concepte sunt îndeajuns de diferite sau de opuse, să se spună că sunt profund legate între ele. De vreme ce moartea e opusul a tot ce ține de viață, se propun varii îngemănări. Artă și moarte. Natură și moarte. Îngrijorător, chiar naștere și moarte. Și, reiterate cu voioșie, dragoste și moarte. În privința acestora din urmă – și de unde mă aflu eu acum – nu văd să existe alte două concepte mai irelevante reciproc. Cei morți nu iubesc pe nimeni și nimic. Imediat ce o să mă pun pe picioare, s-ar putea să-mi încerc mâna cu un studiu științific. Lumea țipă după empiriști tineri.

Când vorbește tata, vocea i se aude de mai aproape. S-a întors la masă.

— Ei, zice el cu toată căldura, așa te vreau.

Pot să jur că potirul mortal al dragostei lor e în mâna lui.

Încă o dată, cu amândouă călcăiele, izbesc și iar izbesc împotriva sorții lui.

— O, o, cârțiță mică! strigă mama cu o voce dulce, maternă. S-a trezit.

— Ai uitat să-l pomeniști pe fratele meu, zice John Cairncross.

E în firea lui bărbătească de poet să dezvolte toastul altcuiva.

— Pentru iubirile noastre viitoare, Claude și Elodie.

— Atunci pentru noi toți, zice și Claude.